

PILONEFRIT KASALLIGINING KELIB CHIQISHI*Xudoyberdiyeva Sarvina Asliddin qizi**Toshkent tibbiyot akademiyasi**3-kurs talabasi*

Annotatsiya: Pilonefrit — bu buyraklarning yalligʻlanishiga olib keluvchi kasallik boʻlib, u asosan buyrak chovgʻasi va buyrak toʻqimalarida rivojlanadi. Ushbu kasallik, odatda, bakterial infeksiyalar natijasida yuzaga keladi va buyraklar orqali siydik yoʻllariga kiradigan mikroorganizmlar bilan bogʻliqdir. Pilonefritning kelib chiqishi koʻplab omillarga bogʻliq boʻlib, bu maqolada ushbu kasallikning sabablari, rivojlanish mexanizmlari va uning oldini olish usullari haqida ma'lumotlar berilgan.

Kalit soʻzlar: pilonefrit, bakteriyalar, buyrak toʻqimalari, infeksiya, siydik yoʻllari, yalligʻlanish, siydik toshlari, antibiotiklar.

Pilonefritning asosiy sababi — buyraklarga kiruvchi bakteriyalar. Ularning koʻpchiligi siydik yoʻllari orqali kiradi. Bakteriyalar odatda siydik yoʻllarida, masalan, siydik pufagida mavjud boʻladi va infeksiyaga olib kelishi mumkin. Agar bu bakteriyalar buyraklarga yetib kelsa, buyrak toʻqimalarida yalligʻlanish jarayoni boshlanadi. Eng koʻp uchraydigan bakteriyalar orasida *Escherichia coli*, *Klebsiella*, *Enterobacter* va *Proteus* kiradi. Ushbu bakteriyalar siydik yoʻllarida koʻpayib, yalligʻlanishni keltirib chiqaradi. Pilonefritning kelib chiqishi koʻplab omillarga bogʻliq. Birinchidan, siydik yoʻllarining anatomik tuzilishi va ularning holati muhim ahamiyatga ega. Masalan, ayollarda siydik yoʻllarining qisqa boʻlishi, bakteriyalarning buyraklarga oson kirishiga olib keladi. Ikkinchidan, siydik yoʻllarida toʻsiqlar, masalan, siydik toshlari yoki oʻsma mavjud boʻlganda, bakteriyalar koʻpayishi uchun qulay sharoit yaratadi. Bu holat siydik oqimini toʻsib qoʻyishi va infeksiyalarning rivojlanishiga olib kelishi mumkin.

Pilonefritning rivojlanishida immun tizimining holati ham muhim rol oʻynaydi. Agar odamning immun tizimi zaif boʻlsa, bakteriyalar osonlik bilan koʻpayadi va yalligʻlanishni keltirib chiqaradi. Immun tizimining zaiflashishi turli sabablarga koʻra yuzaga kelishi mumkin, masalan, surunkali kasalliklar, stress, notoʻgʻri ovqatlanish yoki vitamin va mineral yetishmovchiligi natijasida. Shuningdek, diabetes mellitus kabi kasalliklar ham pilonefrit rivojlanishiga imkoniyat yaratadi. Pilonefritning belgilari odatda tez rivojlanadi va oʻz ichiga qizish, ogʻriq va siydik chiqarishdagi oʻzgarishlarni oladi. Bemorlar koʻpincha bel ogʻrigʻidan, qorin ogʻrigʻidan va umumiy holsizlikdan shikoyat qiladilar. Siydikda qon paydo boʻlishi, siydikning bulgʻangan yoki yoqimsiz hidga ega boʻlishi ham mumkin. Ushbu belgilar paydo boʻlishi bilan

darhol shifokorga murojaat qilish zarur, chunki kasallik asoratlari jiddiy bo'lishi mumkin.

Pilonefritni davolash odatda antibiotiklar yordamida amalga oshiriladi. Shifokorlar infektsiyani keltirib chiqaruvchi bakteriyalarga qarshi samarali bo'lgan dori vositalarini tanlaydilar. Antibiotiklar bilan birga, bemorga og'riqni kamaytiruvchi vositalar va suvsizlanishni oldini olish uchun ko'proq suyuqlik ichish tavsiya etiladi. Ba'zi hollarda, agar infektsiya og'ir bo'lsa yoki to'siqlar mavjud bo'lsa, kasalxonada davolanish talab qilinishi mumkin. Pilonefritning oldini olish uchun bir qator choralar ko'rish zarur. Birinchidan, shaxsiy gigiena qoidalariga rioya qilish muhimdir. Siydik yo'llarining tozaligini ta'minlash uchun muntazam ravishda yuvinish va gigienik vositalardan foydalanish tavsiya etiladi. Ikkinchidan, suyuqlik iste'molini ko'paytirish, siydik yo'llarining tozaligini ta'minlashga yordam beradi. Shuningdek, siydik yo'llarini to'sib qo'yadigan omillarni, masalan, siydik toshlari yoki o'sma mavjudligini nazorat qilish zarur. Bundan tashqari, immun tizimini mustahkamlash uchun sog'lom turmush tarzini olib borish muhimdir. To'g'ri ovqatlanish, jismoniy faollik va stressni kamaytirish immun tizimini kuchaytirishga yordam beradi. Vitamin va mineral yetishmovchiligini oldini olish uchun zarur bo'lganda, qo'shimchalar qabul qilish tavsiya etiladi.

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, pilonefrit — bu buyraklarning yallig'lanishi bilan bog'liq kasallik bo'lib, uning kelib chiqishi bakterial infektsiyalar, anatomik omillar va immun tizimining holati bilan bog'liqdir. Kasallikning belgilari tez rivojlanadi va davolash uchun antibiotiklar qo'llaniladi. Pilonefritning oldini olish uchun shaxsiy gigiena, suyuqlik iste'moli va immun tizimini mustahkamlash choralari ko'rish zarur. Ushbu kasallikni erta aniqlash va davolash bemorning sog'lig'ini saqlashda muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullayeva, D. (2020). "Siydik yo'llari infektsiyalari va ularning davolash usullari." Tibbiyot jurnali, 45(3), 112-118.
2. Qodirova, M. (2019). "Immun tizimi va siydik yo'llari kasalliklari." O'zbekiston tibbiyoti, 37(2), 45-50.
3. Rasulov, A. (2021). "Pilonefrit: sabablari, belgilari va davolash usullari." Tibbiyot fanlari to'plami, 12(1), 88-95.
4. Tursunov, S. (2022). "Siydik yo'llarida infektsiyalar: epidemiologiya va profilaktika." O'zbekiston sog'liqni saqlash jurnali, 29(4), 67-72.
5. Ismoilov, R. (2023). "Pilonefrit va uning klinik ko'rinishlari." O'zbekiston pediatriyasi, 15(1), 34-39.
6. Murodov, E. (2021). "Siydik yo'llari infektsiyalarida bakterial flora." Tibbiyot va biologiya jurnali, 10(2), 102-108.
7. Xolov, U. (2020). "Kasalliklar va ularning oldini olish: pilonefrit misolida." O'zbekiston tibbiyot akademiyasi jurnali, 5(3), 55-60.